

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad

291 88 Kristianstad

044-250 30 00

www.hkr.se

Examensarbete 15 hp, för Förskolläraexamen

HT 2021

Fakulteten för lärarutbildning

Utemiljön på förskolan

En studie om förskollärares upplevelser rörande undervisningen i spåren av covid-19.

Sofia Granstrand och Victoria Westerberg

Författare

Sofia Granstrand och Victoria Westerberg

Titel

Utemiljön på förskolan

En studie om förskollärares upplevelser rörande undervisningen i spåren av covid-19

Engelsk titel

The preschool's outdoor environment

A study of preschool teachers' experiences of teaching following covid-19

Handledare

Anna Henriksson

Examinator

Elisabeth Porath Sjöo

Sammanfattning

Den 11 mars 2020 deklarerade Världshälsoorganisationen (WHO) covid-19 som en pandemi (Folkhälsomyndigheten, 2022). Som ett steg i att minska smittspridningen av covid-19 utfärdades rekommendationer för skyddsåtgärder och hygienrutiner. Förskolans verksamhet fick som rekommendation att i största mån bedriva utbildningen utomhus. Förskollärare runt om i landet har därför behövt tänka om kring hur leken och lärandet ska ske på bästa sätt, både för att upprätthålla befintlig kvalitet men också för att uppnå de strävansmål som är satta för förskolan. Syftet med denna studie är att undersöka på vilka skilda sätt förskollärare samtalar om sina upplevelser av att bedriva undervisning utomhus i spåren av en pandemi. Studiens teoretiska ramverk tar sin grund i utvecklingspedagogiken utvecklad av Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014), samt i Vygotskijs sociokulturella perspektiv (Säljö, 2015). För att förstå hur förskolans undervisning kan bedrivas utomhus tar vi stöd av utomhuspedagogiken utvecklad av Szczeplanski (2007). Den metod som använts i denna kvalitativa studie är fokusgruppsintervjuer. Med hänvisning till Brymans (2011) forskningsmetod riktas urvalet till att innefatta åtta yrkesverksamma förskollärare på fyra olika förskolor belägna i södra Sverige. Resultatet visar att de förskollärare som deltog i studien upplevde undervisningen utomhus som positiv men utifrån deras utsagor visar resultatet att det förekom skillnader i hur arbetslagen förändrat verksamheten under pandemin. Resultatet visar också att de intervjuade förskollärarna i vår kvalitativa studie var överens om att deras roll och aktivitet spelade stor roll för barnens utveckling.

Ämnesord

Förskola, undervisning, covid-19, utomhuspedagogik, utvecklingspedagogiken

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund	6
1.1.1 Förskolans undervisning	6
1.1.2 Pandemins rekommendationer för förskolans verksamhet	7
1.2 Syfte och frågeställning	8
2. Tidigare forskning och relevanta begrepp	9
2.1 Utomhuspedagogik – ett mångfacetterat begrepp	9
2.1.1 Det mångsidiga lärandet	10
2.1.2 Hinder och möjligheter med utomhusundervisning	11
2.2 Förskolans lärmiljö som stöd för undervisningen	12
3. Teoretiskt ramverk	14
3.1 Utvecklingspedagogiken	14
3.1.1 Lärandets akt och lärandets objekt	16
3.1.2 Metakommunikation	16
3.1.3 Urskillningar och variation	16
4. Metod	18
4.1 Metodval	18
4.2 Urval	19
4.3 Genomförande	19
4.4 Etiska överväganden	20
4.5 Analysförfarande	21
5. Resultat och analys	23
5.1 Undervisning utomhus	23
5.2 Pedagogens ansvar	26
5.3 Lekens betydelse	28
5.4 Sammanfattning av resultatet	30
6. Diskussion	31
6.1 En varierad undervisning	31
6.2 Förskolläraernas gemensamma ansvar	32
6.3 Leken och lärandet	34
6.4 Metoddiskussion	35
7. Reflektion	36

7.1 Framtida forskningsförslag	37
Referenslista.....	38
Bilagor	41
Intervjuguide	41
Missivbrev.....	43

1. Inledning

Förskolans verksamhet grundar sig i en helhetssyn på barn och barns behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet (Skolverket, 2018). Barn har enligt svensk lag rätt till en förskoleplats, detta ansvar ligger hos kommunerna. Förskolans verksamhet styrs av skollagen och läroplanen. I förskolan ska barnen erbjudas en god miljö och en god sammansättning av grupp som är gynnande för deras utveckling och lärande – att få möjlighet att i grupp och tillsammans med pedagoger utvecklas och växa (Skolverket, 2021b). Utbildningen ska även ge barn möjlighet att under dagen kunna växla mellan olika aktiviteter, som kan ske utomhus, inomhus eller i varierade miljöer (Skolverket, 2018). I skrivelsen från Skolverket (2018) framgår det att förskolans verksamhet ska bedrivas på ett varierat sätt. Men i spåren av en världsomfattande pandemi upplever vi, och arbetslagen vi tillhör, en osäkerhet kring hur undervisningen ska bedrivas i enlighet med läroplanens riktlinjer.

En pandemi innebär att stora delar av världen drabbas och smittas av en virussjukdom. Denna smitta innebär stora konsekvenser för vårt samhälle och kräver anpassningar för att minska smittspridningen (Folkhälsomyndigheten, 2022). Även om förskolan inte är den största bidragande platsen för smittspridning införde Folkhälsomyndigheten (Pandemiberedskap, 2019) under våren 2020 rekommendationer rörande förskolans verksamhet. Rekommendationerna innebar att förskolan skulle: (I) se över möjligheterna med att förlägga och bedriva undervisning utomhus, för att på så sätt minska risken för luftvägsinfektioner; (II) ändra rutiner så att god handhygien upprätthålls och (III) informera vårdnadshavare om att låta barn stanna hemma vid minsta förkylningssymtom.

I föreliggande examensarbete är vi intresserade av att undersöka hur förskolans verksamhet har påverkats under en pågående pandemi, där vi specifikt undersöker om den ökade utevistelsen har lett till en förändrad syn på utemiljöns betydelse för förskolans undervisning. Enligt förskolans läroplan (Skolverket, 2018) ses undervisning som något som både kan ske spontant utifrån barns lek eller utifrån

ett innehåll som är planerat av förskollärare. Undervisningen ingår som begrepp i beskrivningen av förskolans utbildning, som handlar om att stimulera och utmana barns lärande med läroplanens mål som utgångspunkt i undervisningen (Skolverket, 2018).

1.1 Bakgrund

I följande avsnitt presenteras för studien bärande begrepp såsom undervisning, lärande och lek. Skolverket (2021c) berör undervisningsbegreppet och redovisar vilka konsekvenser pandemin haft på förskolans verksamhet.

1.1.1 Förskolans undervisning

Undervisning är ett begrepp i förskolan som innebär att två eller flera personer riktar sin uppmärksamhet mot samma undervisningsobjekt (Pihlgren, 2017). Undervisning sker när förskolläraren initierar och planerar en aktivitet med syfte att det ska ske ett lärande hos barnen. Beroende på det förhållningssätt förskolläraren har och hur miljön på förskolan är utformad kan det stödja, försvåra och till och med motverka ett lärande hos barnen (Pihlgren, 2017). Läroplanen för förskolan (2018) beskriver begreppet undervisning att förskolan ska stimulera och utmana barnen med läroplan, skollag och strävansmål som utgångspunkt. All undervisning utgår från läroplanen och det är viktigt att alla i arbetslaget är väl insatta i hela läroplanen och intentionerna med förskolans utbildning. Förskolans utbildning ska ses som en helhet där varje del i läroplan är lika viktig för utbildningen. Undervisningen ska bedrivas under hela dagen, så väl i planerade som spontana aktiviteter (Skolverket, 2021c).

Utomhuspedagogik som begrepp myntades på tidigt 1990-tal av Anders Szczepanski (Lind, 2014). Begreppet refererar till ett lärande som både kan ske inomhus eller utomhus. Detta lärande som Szczepanski syftar på grundar sig i att utbildningen ska ha vetenskaplig grund och att allt lärande bör ske reflekterande (Lind, 2014). Den inläring som sker främjas och utvecklas bäst när praktik och teori vävs samman. Skola, natur och samhälle ska kombineras för att skapa ett sammanhang och det är då inläringen har störst effekt på barnet (Lind, 2014).

Ohlsson (2015) menar att utomhuspedagogik innebär att förskolan tar med sig barnen ut och undervisar utifrån specifika mål för att nå upp till de strävans mål läroplanen (2018) satt upp. För att vuxna ska kunna ge barnen en god utemiljö krävs det att de sätter sig in i barnens perspektiv och tillgodoser deras behov. Enligt förskolans läroplan (Skolverket, 2018) kan barns lärande ”bli mångsidigt och sammanhängande om arbetssättet varierar och miljön är utmanande och stimulerande” (s. 11). Att barn har rätt till en varierad och stimulerad utevistelse återfinns på flera ställen i förskolans läroplan. Bland annat säger Skolverket (2018) att ”miljön ska vara tillgänglig för alla barn och inspirera dem att samspeka och utforska omvärlden samt stödja deras utveckling, lärande, lek och kommunikation” (s. 7).

1.1.2 Pandemins rekommendationer för förskolans verksamhet

Skolverket (2021a) har kommit fram till att förskolan under en rådande pandemi behöver arbeta aktivt med de utmaningar som kan uppstå i samhället, detta genom att arbeta systematiskt och flexibelt. Det är också viktigt att lyssna in barnen och försöka ge sakliga svar då en rådande pandemi kan skapa olika reaktioner hos barn (Skolverket 2021a). Enligt Esterwood och Atezaz Saeed (2020) bidrar spridningen av covid-19 till mer psykisk ohälsa och det är viktigt att samhället är väl rustat och kan hjälpa människor igenom sin psykiska sjukdom. Även den fysiska hälsan är påverkad – barn och ungdomar kan inte delta i sina fritidsaktiviteter i den utsträckning de brukar då samhället i viss mån stängt ner sin verksamhet. Detta kommer över tid bli en stor utmaning i samhället och dessutom väldigt kostsamt (Esterwood & Atezaz Saeed, 2020). I relation till den pågående pandemin och dess konsekvenser för förskolans utbildning visar en rapport från Skolverket (2021a) att förskolan ska organisera och planera undervisning och utbildning, så att verksamhetens kvalitet kan upprätthållas på lång sikt. Vidare menar Skolverket (2021a) att förskolan redan tidigare har flyttat ut sin verksamhet, men under den rådande pandemin har förskolorna runt om i landet i ännu större omfattning behövt vistas utomhus än vad som gjorts tidigare. Genom att flytta ut undervisningen är det enligt Skolverket (2021a) lättare att hålla avstånd och på så sätt minska och förebygga smittspridning. Shorer och Leibovich (2020) menar att barns känslomässiga välbefinnande under en rådande pandemi är helt beroende av hur

den vuxne i barnets omgivning hanterar den inre stress som de själva bär på. Barn har en förmåga att skaffa sig strategier för att bearbeta känslor, men barn är i behov av en vuxen som kan sätta ord på dem och finnas nära till hands. Den vuxnes inre stress bidrar till att det blir svårt att känna av barnets känslomässiga reaktion då de har fullt upp att bearbeta sina egna känslor (Shorer & Leibovich, 2020). Det finns därför en risk att barnet tar efter den vuxnes reaktion och får svårt att bearbeta sina egna tankar och upplevelser. Pandemin har visat sig bidra till psykisk ohälsa även hos barn, då ångest bland barn och ungdomar har ökat kraftigt (Shorer & Leibovich, 2020). En strategi barn använder sig av för att bearbeta sina känslor är genom lek. Ett barn som får möjlighet att på ett lekfullt sätt integrera med en vuxen har lättare för att sätta ord på svåra situationer och tar sig därmed lättare igenom en rådande pandemi (Shorer & Leibovich, 2020). Enligt Skolverket (2021a) har utomhusverksamheten inte bara inneburit hinder och svårigheter rörande undervisningen, utflyttningen har också gett barn möjlighet att uppleva olika miljöer där lek, fysisk aktivitet och språklig utveckling har visat sig i andra uttryck och tillvägagångssätt än om arbetet skulle skett inomhus.

1.2 Syfte och frågeställning

Studiens övergripande syfte är att undersöka på vilka skilda sätt förskollärare samtalar om sina upplevelser av att bedriva undervisning utomhus i spåren av en pandemi. Följande frågeställningar ligger till grund för studiens syfte:

- På vilket sätt har pandemin påverkat förskolans verksamhet?
- Hur talar förskollärare om vilka utmaningar och möjligheter de haft med att bedriva undervisningen utomhus?
- Vilka undervisningsmetoder berättar förskollärare att de använt sig av när verksamheten bedrivits utomhus?

2. Tidigare forskning och relevanta begrepp

Under detta avsnitt kommer vi presentera tidigare forskning som berör förskolans undervisning, där bland annat utomhuspedagogiken används som ett perspektiv för att förstå lärandets innehåll (Szczepanski & Dahlgren, 2011). Den tidigare forskningen berör också förskolemiljöns betydelse och förskollärares uppfattningar om att bedriva undervisningen utomhus. Vi använde oss av sökmotorer som ERIC och GoogleScholar. Vi har använt oss av sökord såsom early childhood education, teaching, learning, preschool, education, outdoor, samt undervisning, förskola, förskollärare, utomhusaktivitet, lärandeobjekt och undervisningskvalitet.

2.1 Utomhuspedagogik – ett mångfacetterat begrepp

På tidigt 1990-tal lade Szczepanski grunden till begreppet utomhuspedagogik (Szczepanski, 2007). Han är universitetsadjunkt vid Universitet i Linköping och han definierar uttrycket utomhuspedagogik som ett samspel i lärandet mellan de sinnliga upplevelserna och den bokliga bildningen. Det han menar med det är att lärandet flyttas ut till samhället där platsen har betydelse för barnens inläring. Szczepanski (2007) menar att det reflekterande lärandet sker när barn kan sätta sina erfarenheter i relation till det nya lärandet. Barnen lär genom leken och det är genom lek och metakognitiva samtal som det reflekterande lärandet uppstår (Lind, 2014). Strotz och Svenning (2004) menar att barn även lär genom den ”tysta kunskapen”. Med det menar de det lärande som måste upplevas för att skapa en förståelse för och kunskap kring – det är inte alltid kunskap som kan framställas med ord. Vidare menar Szczepanski (2007) att förskolans lärmiljö med fördel kan vara ostrukturerad för att då lättare skapa en helhetsupplevelse. Klassrummet eller skolans lokaler är mer strukturerade och strikta och kan resultera i en dämpad sinnesstimulering (Szczepanski, 2007). Vidare menar han att förskollärarna ska ta undervisningen över tröskeln och våga undervisa både utomhus och inomhus, det är då de autentiska lärandesituationerna uppstår.

Utomhuspedagogiken ger barnen möjlighet att på ett experimenterande och utforskande sätt lära och upptäcka nya platser genom lek. Leken är ett sätt att testa

den fysiska världens gränser, likväl som man testar gränserna för de vuxnas sinnesstimulering (Szczepanski, 2007). Förskollärare ska låta barnen gå in i fantasins värld och utforska sin omvärld för att på så sätt kunna skapa en förståelse för andra och sig själva (Fastén, 2019). Szczepanski (2007) definierar utomhuspedagogiken som ett förhållningssätt som syftar på det lärande som sker mellan upplevelsen och reflektionen.

2.1.1 Det mångsidiga lärandet

Fastén (2019) menar att utomhuspedagogiken bjuder in till ett mångsidigt lärande, ett lärande genom upplevelser. Barnen ska tillsammans med oss pedagoger möta platser som är mångsidiga och fyllda med möjligheter att utforska på olika sätt. Vidare menar författaren att utomhuspedagogik innebär att lärandet sker i upplevelsen och att det är förskollärarens ansvar att stötta barnen och skapa möjligheter att reflektera över den upplevelsen. När förskollärare skapar möjligheter för barnen att integrera med kropp och sinne, då skapar barnen sig en förståelse och det bidrar till att ett lärande blir möjligt. En annan avgörande roll i utomhuspedagogiken, menar författaren, är engagerade och aktiva förskollärare som utmanar barnen genom didaktiska frågor (Fastén, 2019). Hunter, Syversen, Graves och Bodensteiners (2020) studie betonar vikten av att det finns förskollärare med en bred kompetens, som tar sitt uppdrag på allvar. Författarna menar att när en lärandesituation sker utomhus krävs det mer planering och större struktur för att kunna bibehålla och rikta barnens uppmärksamhet till det aktuella lärandeobjektet. Att flytta ut undervisningen innebär också att förskollärarna behöver anpassa sina tillvägagångssätt för att hitta en balans mellan den styrda undervisningen och leken. Balansen tar lång tid att hitta och är en ständig process som kräver involverade och nyfikna förskollärare (Hunter et al., 2020). Granberg (2002) menar att med förskollärare som medforskare får barnen stöttning och någon som bekräftar deras kunnande. På detta sätt menar författaren att barnen får en större chans att se ett sammanhang i sin tillvaro samt ett utvecklat ordförråd. Szczepanski (2007) menar att det är förskollärarnas ansvar att förena känsla, handling och tanke och genom detta skapa en arena för barnens lärande. Genom att hitta intressanta och genomtänka lärmiljöer kan vi skapa förutsättningar för en utvecklande

undervisning. Bilton och Waters (2017) har genom sin studie kartlagt hur barns inlärning påverkas av förskollärarnas förståelse gällande miljös betydelse. De lyfter att det är lika viktigt att ha en planerad undervisning utomhus – lärandemålen är utformade för att uppnås oavsett vilken miljö de sker i.

2.1.2 Hinder och möjligheter med utomhusundervisning

När förskolans verksamhet rekommenderas att lägga största delen av sin undervisning utomhus kan det uppstå hinder. Boldeman (2005) menar att UV-strålning kan ge svåra skador i kroppens celler. Lärandet sker bäst när det är i ett skuggigt område där barnen kan få ta skydd av solens starka strålar. Ohlsson (2015) menar att den gamla klyschan ”kläder efter väder” är något som varje förskollärare behöver tänka lite extra på under utevistelsen på förskolan. Har barnet en gång fått en negativ upplevelse av att vara utomhus på grund av ”dåliga” kläder kan det sätta en negativ känsla i deras fortsatta utevistelse.

Szczepanski (2007) lyfter vikten av att våga ta med undervisningen över tröskeln. Vilket Olsson (2015) beskrivs handla om att barnens utforskande inte får stanna vid dörröppningen utan att pedagogiken ska ske både inomhus och utomhus. Gården till förskolan ses som ett rum där pedagogisk verksamhet sker, det är då viktigt att utrusta även utemiljön på ett lika medvetet sätt som miljön inomhus. Genom att ta med sig undervisningen ut får barnen uppleva ett lärande med alla sina sinnen (Björklund, 2016). Ericsson (2004) ser flera svårigheter med att bedriva utomhusundervisning. Författaren menar att det är av stor vikt att förskolläraren utgår från barnens erfarenheter i undervisningen, men att de inte får glömma bort att ta hänsyn till barnens tidigare relation till naturen. Vidare menar Ericsson (2004) att naturen för många barn kan upplevas otrygg och skrämmande, där då förskollärarens första uppgift blir att skapa en lugn och bekant miljö. Först då kan förskolan bedriva undervisning utomhus (Ericsson, 2004). Pedagogiken utomhus handlar om att få göra saker på riktigt, att få en förstahandsupplevelse. Barnen ska få göra saker själva och vara där det händer, inte få höra någon annans version av en upplevelse (Olsson, 2015). Som tidigare nämnt gjorde Hunter et al., (2020) en studie rörande vikten av att det finns förskollärare med bred kompetens, som tar sitt uppdrag på allvar. Förskolans utomhusmiljöer erbjuder barnen en plats för

ohämmad lek. Tillsammans med andra barn leker de i en naturlig lärmiljö och skapar lärandesituationer som utmanar och främjar barnens lust till lek (Hunter et al., 2020).

2.2 Förskolans lärmiljö som stöd för undervisningen

Erdems (2018) studie om förskollärares syn på utomhusaktiviteter visar att när undervisningen flyttas ut känner barnen en större nyfikenhet, deras inställning till lärande förbättras då de får lära med hela kroppen. Aktiviteter och miljöer måste tas tillvara på och användas som redskap för att skapa möjlighet till att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. Att som förskollärare våga utmana barnen utifrån deras erfarenheter, nyfikenhet och frågor har stor betydelse för deras lärande. När barn lär sker detta i interaktion och samspel med andra barn och vuxna, och för att alla ska kunna vara delaktiga krävs en god lärmiljö. Att arbeta med rummet som metod innebär att konstruera, dekonstruera och rekonstruera, finna förmågan i att ta grepp om rummet samt skapa kreativa och produktiva arbetsmiljöer för barns lärande (Hansson, 2018). Andréason och Bärgekörd (2016) lyfter vikten av en stimulerande och utmanande miljö, att förskollärare ska kunna se miljön som ett verktyg inom undervisningen. Barnets förskolemiljö utgörs av ett samspel med barn och förskollärare såväl som den fysiska miljön. Helldén (2015) menar att om förskolläraren iscensätter lärandeobjektet utomhus påverkas det oftast av yttre omständigheter. Barnens intresse väcks när de får möjlighet att vara i spännande miljöer; genom att skapa en spännande miljö får de titta, känna och utforska. Barnen har möjlighet att ställa frågor, samtala och reflektera tillsammans med andra.

Johansson och Pramling Samuelsson (2009), menar att miljön i våra förskolor har visat sig ha stor betydelse i relation till kvaliteten i verksamheten. Genom att utgå ifrån läroplanen och skapa miljöer med variation ges barnen möjlighet att utforska och upptäcka tillsammans med andra. Utformningen av lärmiljöerna är en viktig faktor som måste ta hänsyn till barnens trygghet och deras utveckling. Förskolan ger barnen möjlighet att träna det sociala samspelet, vilket också är något

förskollärarna måste ta hänsyn till i utformningen av miljön (Johansson & Pramling Samuelsson, 2009). Björklid (2005) menar att det måste finnas plats för möten, platser där barnen kan samspeka i stöd av en pedagog. Förskolan vilar på ett demokratiskt förhållningssätt och det ligger en skyldighet i att göra barnen delaktiga i utformningen av miljön. Genom att lyssna in och ta tillvara på barnens idéer i utformningen av miljön skapas en lärmiljö som väcker barnens lust och nyfikenhet (Björklid, 2005). Vikingsen (2020) menar att den fysiska miljöns utformning ska vara tillgänglig för att främja och utveckla barnens lärande.

Genom att genomföra denna studie har vi kunnat synliggöra förskollärares förändrade tillvägagångssätt under en pågående pandemi. Studien lyfter också de aktiva val förskollärare behöver göra för att förhålla sig till och följa de läroplansmål som är satta för förskolans verksamhet. Eftersom det saknas forskning och statistik rörande vilken påverkan pandemin haft på förskolans verksamhet kommer vi troligtvis inte kunna förstå dess omfattning förrän det publicerats mer rapporter och forskningsstudier inom området. Vår studie avser att fungera som ett bidrag till denna pågående diskussion om hur undervisningen påverkats i spåren av covid-19.

3. Teoretiskt ramverk

Studiens teoretiska utgångspunkt grundar sig i utvecklingspedagogiken utvecklad av Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014). Genom att analysera förskollärares upplevelser genom utvecklingspedagogikens ögon har vi kunnat skapa oss en förståelse och uppfattning om hur undervisningen i förskolan har påverkats av en pandemi. I detta avsnitt sker en redogörelse för de för studiens bärande begrepp, vilka är; *lärandets akt* och *lärandets objekt*, *metakommunikation*, samt *urskillning* och *variation*. De bärande begreppen kommer sedan hjälpa oss att analysera empirin som ligger till grund för studiens resultat. Det vill säga hjälpa oss förstå vad förskollärarna använt sig av för tillvägagångssätt under sina undervisningstillfällen.

3.1 Utvecklingspedagogiken

Barn skiljer inte på lek och lärande, utan båda två är naturliga och viktiga komponenter i barnens vardag (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2008). Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2008) menar att lärandet hos barn i den tidiga åldern sker när en förskollärare finns vid sidan av och kan sätta ord på det barnet ser. Vidare menar Strandberg (2006) att genom social kompetens läggs grunden för barnens utveckling och lärande. Det sociokulturella perspektivet har sina rötter i det sociala samspelet. Barnet lär på så sätt genom metakognitiva samtal (Strandberg, 2006). Lek är inte bara en aktivitet där barnet ”får göra som de själva vill”, utan handlar ofta om att de får utöva självkontroll, vidareutveckla tidigare kunskap samt öva på turtagning, samarbete och samspel. Lekmiljön inom förskolan ska väcka nyfikenhet och inspiration. Verksamheten ska ge en känsla av samhörighet och bjuda in till miljöer där lek, lärande och kommunikation bildar en helhet (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2008). Att planera och rikta blicken mot ett lärandeobjekt med yngre barn innebär att ha ett tillvägagångssätt som utnyttjar färdigheter hos förskolläraren. Några av de färdigheterna är att förskolläraren måste vara medveten om barnets perspektiv, att både barnet och förskolläraren ska involveras i lärprocessen och att förskolläraren måste vara lyhörd för barnets perspektiv och skapa målstyrda processer därefter (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2008). Pramling Samuelsson och Asplund

Carlsson (2008) menar att en av utvecklingspedagogikens huvudaspekter är att genom att förskolläraren riktar barnets uppmärksamhet mot ett lärandeobjekt så ökar därmed dialogen och förståelsen. På så sätt förändras barnets perspektiv – oavsett om det sker i leken eller lärande. Vidare menar författarna att genom att skapa betydelsefulla lärandesituationer för barnet, med deras perspektiv i åtanke, så har förskolläraren intagit barnets perspektiv. Lek innebär inte alltid ett lärande utan det är förskollärarens ansvar att se till att det blir meningsfullt. Objektet och akten behöver ha ett tydligt syfte för att inlärningsprocessen ska främjas (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2008).

Utvecklingspedagogiken har sin grund i fenomenologi, som handlar om att forskaren behandlar och bearbetar empiri från människor och deras uppfattningar (Pramling Samuelsson & Carlsson Asplund 2014). Inom den fenomenologiska forskningen används metodologi som filosofisk teori. Med metodologi menas att forskaren inriktar sig mot essensen av den mänskliga upplevelsen (Fejes & Thornberg, 2019). Leken är en viktig del av barns lärande och leken används för att barnet ska förstå sin egen omvärld. Utvecklingspedagogiken har sin grund i att det ska vara ett lekande lärande som utvecklar kunskap. Att ge barnet förutsättningar för att deras värld ska bli synlig för de själva; att barnet utvecklar en förståelse. De vuxnas förmåga att kommunicera med barnet och få dem att uttrycka sig på olika sätt är av stor betydelse för barnets lärande. Förskolan ska erbjuda en miljö för kommunikation och utveckling, en plats där metakognitiva samtal får ha en central del i utbildningen (Pramling Samuelsson & Carlsson Asplund, 2014). Metakognitiva samtal handlar om att förskollärare lär barnet att lära sig själva. Barnet får öva på att vara sin egen handledare där de lär sig reflektera över sina egna tankar och sitt eget lärande, med hjälp av en pedagog som ledare. Förskollärare verksamma inom förskolan ska även öppna upp möjligheter för barnets eget utforskande och skapa innehåll efter barnets intresse (Pramling Samuelsson & Carlsson Asplund, 2014). Enligt Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) lär sig barnet bäst genom leken. I fenomenografiska forskningar är forskaren intresserad av uppfattningar och hur dessa visar sig genom variationen. Genom att

arbeta med ett varierat lärandeobjekt och förändra lärandeakten kan förskolläraren komma åt ett fördjupat lärande (Pramling Samuelsson & Carlsson Asplund, 2014).

3.1.1 Lärandets akt och lärandets objekt

Inom utvecklingspedagogiken är lek och lärande oskiljaktiga i barnets värld. Förskollärares uppgift är att bedriva en utbildning som är meningsfull för barnet. Det handlar om att kunna rikta barnets intresse mot ett lärandeobjekt – ett innehåll. För att barnen ska få möjlighet att uppfatta aspekter av sin omvärld och på så vis skapa ett lärande behöver de få möjlighet att tänka, samtala och reflektera tillsammans. Lärandets objekt är den förmåga eller det kunnande som barnet ska utveckla kunskaper om (Doverborg, Pramling & Pramling Samuelsson, 2013). Förskolläraren kan med samma lärandeobjekt utveckla barnets olika förmågor och kunskaper genom variation i lärandet. Det är helt upp till förskolläraren hur undervisningen utformas och vilka läroplansmål som ligger till grund för undervisningen (Johansson & Pramling Samuelsson, 2009). Lärandet i sig handlar alltid om lärandets akt: hur barnet lär sig och vilka tillvägagångssätt som används. Barn lär på olika sätt genom att kommunicera, experimentera och urskilja (Doverborg, Pramling & Pramling Samuelsson, 2013).

3.1.2 Metakommunikation

Metakommunikation är en viktig byggsten i barns lärande. För att kunna skapa en förståelse för sitt lärande är det viktigt att barnet får möjlighet att prata om vad som sker – vi behöver hjälpa dem att sätta ord på sina upplevelser. När förskolläraren hjälper barnet att synliggöra vad som skett skapas också förutsättningar för att deras erfarenheter blir begripliga för dem (Doverborg, Pramling & Pramling Samuelsson, 2013).

3.1.3 Urskillningar och variation

Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) menar att när barn lär med och genom en variation lär de sig med alla sinnen. Inom lekforskning finns det två centrala begrepp: mångfald och variation. Vidare menar författarna att variationen från början uppkom då barnet betraktades som mindre uthålliga och behövde större och bredare variation i sitt lärande. Variation i ett lärande är den omväxling som

sker i ett lärandeobjekt. Variation är viktigt för att kunna urskilja ett lärande (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014). Genom variationen kan barnet sedan både urskilja, erfara mångfalden och ha beredskap för att ta sig an nya erfarenheter. Urskiljning handlar om att få syn på och uppfatta vad något är i förhållande till något annat. Första gången barnet säger ”blomma” har hen lärt sig att forma ordet men inte förstå själva begreppet. För att kunna förstå begreppet blomma måste barnet få syn på olika blommor och ställa detta i kontrast mot något som inte är en blomma. Variationen av blommor gör att barnet får erfara vad som skiljer en blomma mot exempelvis gräs eller träd. När barnet blivit bekant med begreppet blomma kan det senare plocka ut olika sorters blommor och hitta vilka drag exempelvis en ros har i jämförelse med andra blommor (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014).

I föreliggande studie används lärandets akt, -lärandets objekt, -metakommunikation, -urskiljning och variationsbegreppen som utgångspunkter för att undersöka på vilka skilda sätt deltagande förskollärare samtalar om sina upplevelser av att bedriva undervisning utomhus.

4. Metod

I detta kapitel redovisas den kvalitativa metoden. Den metod som använts vid denna undersökning är fokusgruppsintervju. Vi kommer också beskriva urvalet av respondenter samt vårt tillvägagångssätt vid insamling av empirin. Etiska överväganden och analysförfarande kommer beskrivas som en sista del i metodavsnittet.

4.1 Metodval

Vi har valt att använda oss av fokusgrupper i form av arbetslag som forskningsmetod. Denscombe (2016) menar att när forskare använder sig av riktad gruppintervju som metod studerar de människors kunskap, attityd, värderingar och föreställningar. Fokusgruppen diskuterar ett givet ämne och leds av en samtalsledare. Genom att använda sig av en kvalitativ undersökningsmetod skapas en djupgående kunskap inom ett begränsat område (Denscombe, 2016). Thulin (2006) menar att man inom utvecklingspedagogiken kan använda sig av fenomenografisk utvecklingspedagogik för att synliggöra individers uppfattningar och relationer. Även Fejes och Thornberg (2019) förklarar att fenomenologi handlar om att skapa sig en uppfattning kring någons upplevelser och känslor. Genom att genomföra fokusgruppsintervjuer med arbetslag fick vi ett resultat om förskollärares varierande uppfattningar kring undervisning utomhus och hur det har varit/är att arbeta under en pågående pandemi. Vi har aldrig haft för avsikt att mäta, gradera eller jämföra olika förskollärares upplevelser så därför föll valet på en kvalitativ metod. Hade vi velat mäta och jämföra hade en kvantitativ metod varit fördelaktig. Genom utförandet av en kvalitativ metod har vi kommit åt förskollärarnas upplevelser och det som är den enas sanning behöver inte vara den andras. Enligt Fejes och Thornberg (2019) är användandet av fenomenografi ett tillvägagångssätt som är rätt metod att använda sig av när forskningen rör någons upplevelser. Fenomenografi är också en av byggstenarna inom utvecklingspedagogiken (Pråmpling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014).

4.2 Urval

För att få svar på de forskningsfrågor studien berör har arbetslag på förskolor fått delta i en fokusgruppintervju. Urvalet bygger på ett bekvämlighetsurval som enligt Bryman (2011) lämpar sig väl när forskare använder sig av ett begränsat urval och vid ett småskaligt forskningsprojekt. Enligt Bryman (2011) använder forskare som genomför en kvalitativ studie också sig av ett målinriktat urval. Det betyder att forskare gör sitt urval utifrån en ambition om att välja människor som är relevanta för att kunna få svar på sin forskningsfråga. Med hänvisning till Bryman (2011) riktas urvalet i rådande studie till att innefatta fyra arbetslag som arbetar på förskolor i södra Sverige. Varje arbetslag bestod av två förskollärare. Två av arbetslagen arbetade med åldrarna tre till fem och två arbetslag arbetade med åldrarna ett till tre. För att få svar på vår forskningsfråga tillfrågades arbetslag på förskolor som låg geografiskt nära varandra. Bekvämlighetsurvalet är valt utifrån att vi ville besöka förskolorna själva och utföra intervjuerna på plats. När vi valt förskolor vi ville utföra fokusgruppsintervjuerna på tillfrågades alla arbetslag på den tillfrågade förskolan. Alla arbetslag ville inte ställa upp så dem förskollärarna som tackade ja till deltagande blev kontaktade av oss för vidare medverkan i studien.

4.3 Genomförande

För att kunna skapa oss en uppfattning om förskollärares upplevelser använder vi oss av en gruppintervju i form av fokusgruppsamtal. Vi började med att kontakta våra respondenter via mail och telefon, det följdes sedan upp med ett personligt möte. Alla tillfrågade respondenter blev informerade om syftet med studien, vilka rättigheter de har vid deltagandet samt övergripande information om hur den kvalitativa gruppintervjun kommer att genomföras. Respondenterna gavs information om att deltagandet är frivilligt och att deras medverkan kan avbrytas när som helst, att fokusgruppsintervjun kommer att spelas in som ljudfil och att data kommer förvaras utom räckhåll för obehöriga. Informationen som gavs till informanterna är i enlighet med Vetenskapsrådets (www.vr.se) rekommendationer för forskning. Vidare gavs information om att det insamlade materialet kommer att användas och behandlas och att personuppgifter kommer behandlas i enlighet med

lagen om hantering av personuppgifter (GDPR). Respondenterna kommer att vara anonyma då vi endast är intresserade av deras upplevelse rörande förskolans verksamhet under en pandemi. Respondenterna fick inte på förhand ta del av intervjufrågorna, utan de gavs en övergripande beskrivning rörande studiens syfte och de områden vi skulle behandla under intervjun. Dessa temaområden inkluderar hur förskollärare talar om vilka utmaningar och möjligheter de haft med att bedriva verksamheten utomhus, samt vilka undervisningsstrategier förskollärarna använt sig av. Syftet med detta tillvägagångssätt är att vi vill ha en förstahandsupplevelse av respondenternas upplevelser. Alla intervjuer genomfördes på respondenternas arbetsplatser och vi avsatte ca 30 minuter till varje fokusgruppsintervju. Vi frågade från början fem arbetslag om de ville ställa upp på en intervju. Två av dessa sa ja, tre svarade att de inte hade tid och/eller möjlighet att delta. Vi upplevde att vi ville ha mer underlag och fler svar, så vi tillfrågade ytterligare två arbetslag som tackade ja till deltagande. Alla fokusgrupper bestod av två förskollärare, så totalt har vi åtta olika respondenters upplevelser. Fokusgruppsintervjun bestod av en intervjuguide med öppna frågor (Bilaga 1), där det också fanns utrymme för att ställa följdfrågor för att komma ner på djupet i diskussionen. Fokusgruppsintervjun dokumenterades med hjälp av iPad/mobiltelefon och ljudupptagning, som sedermera sparades som en ljudfil på en säker plats i vårt förvar.

4.4 Etiska överväganden

Denscombe (2016) menar att samhällsforskare ska vara etiska, vilket betyder att forskaren ser till att deltagarna som medverkar i undersökningen får sin integritet skyddad. En samhällsforskare genomför sina undersökningar så att deltagarnas intressen skyddas, att deltagarna ställer upp frivilligt och med samtycke. Vidare är det forskarens ansvar att följa rådande lagstiftning samt att undvika falska förespeglningar.

En viktig del inom forskningsetik handlar om hur forskaren förhåller sig till de fyra specifika huvudkraven som råder (Vetenskapsrådet, 2002). Det första kravet är *informationskravet*, som innebär att forskaren ska informera respondenterna om studiens syfte och genomförande. Forskaren informerar om vilka rättigheter

respondenterna har, det vill säga att medverkan är frivillig, att respondenten har rätt att avbryta sin medverkan när som helst, samt att det insamlade materialet endast kommer att användas till forskningens ändamål. Respondenterna som deltog i vår studie kontaktades via telefon och/ eller mail och blev informerade om studiens syfte och deras rättigheter vid deltagandet. *Samtyckeskravet* innebär att respondenterna själva får bestämma över sitt deltagande och att de ska ge samtycke till medverkan i studien innan den äger rum. Vår studie riktas mot yrkesverksamma förskollärare i förskolan och deltagarnas samtycke samlades in innan fokusgruppsintervjuernas genomförande. Deltagarna fick först lämna ett muntligt samtycke och sedermera ett skriftligt i samband med utlämnandet av missivbrevet. *Konfidentialitetskravet* innebär att alla i undersökningen ska få sin identitet skyddad. Att deras information inte kan röjas och att deras personuppgifter inte kan komma till obehörigas vetskap. Vi informerade och klargjorde för deltagarna att obehöriga inte kommer ta del av informationen som ges. Deltagarna gav medgivande till att fokusgruppsintervjun skulle spelas in med en iPad/ mobiltelefon. Det sista huvudkravet är *nyttjandekravet*, vilket innebär att information som samlats in om enskilda personer endast får användas till forskningens ändamål. Efter avslutad studie kommer därför allt material att förstöras/raderas. Enligt nyttjandekravet har vi också valt att inte använda oss av namn på personer eller på den förskola de är verksamma på (Vetenskapsrådet, 2002).

4.5 Analysförfarande

Val av teori grundar sig i att skapa en förståelse för de upplevelser förskollärare varit med om under en rådande pandemi, hur undervisningen har påverkats av denna. Utvecklingspedagogikens begrepp *lärandets akt* och *lärandets objekt*, *metakommunikation*, samt *urskillning* och *variation* har legat till grund för att få fram resultatet av vår studie. Resultatet har sedan analyserats utifrån dessa begrepp för att förstå förskolans undervisning utomhus. Efter att vi genomfört alla intervjuer påbörjade vi bearbetningen av det insamlade materialet. Analysförfarandet skedde i direkt anslutning till genomförda fokusgruppsamtal, för att på så vis kunna urskilja teman i deltagarnas utsagor. Vi använde oss av tematisk analys som

analyseringsverktyg. Med tematisk analyseringsmetod analyseras och identifieras gemensamma teman i den forskning som görs (Fejes och Thornberg, 2019). I bearbetningen lyssnade vi på ljudfilerna flera gånger för att kunna identifiera de teman vi var ute efter. Det transkriberade materialet från ljudfilerna uppgår till 16 A4-sidor. Alla sidor skrevs ut och lästes för att kunna identifiera de teman studien grundas på. De tre teman vi identifierade var *Undervisning utomhus*, *Pedagogens ansvar* och *Lekens betydelse*. Dessa teman färgkodades och på så sätt kunde mönster och gemensamma nämnare hittas. Efter vår transkribering fann vi även flera användbara begrepp som är bärande för vårt arbete. De begrepp vi fann var lärandets akt och lärandets objekt, metakommunikation, samt urskillning och variation. Vi har diskuterat vårt insamlade material och resultatet är det som ligger till grund för vår analys.

5. Resultat och analys

Under detta avsnitt behandlar vi det resultat vi fann från våra fokusgruppsintervjuer utifrån vårt teoretiska ramverk Utvecklingspedagogiken (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014). Vårt syfte med denna studie är att undersöka pedagogers uppfattningar och hur de samtalar om att bedriva undervisning utomhus, under en pågående pandemi. Följande begrepp ligger till grund för vår analys: *lärandets akt*, *lärandets objekt*, *metakommunikativa samtal*, *urskiljning* och *variation*.

Genom att analysera resultatet från våra intervjuer kom vi fram till tre teman. Som nämnt ovan har vi delat upp våra teman i en huvudkategori samt två underkategorier. Resultatet kommer presenteras utifrån följande huvudkategori *Undervisning utomhus* och underkategorierna *Pedagogens ansvar* och *Lekens betydelse*.

5.1 Undervisning utomhus

Alla intervjuade förskollärare var överens om att mycket av det material som finns att tillgå inomhus kan flyttas med ut. Tidigare var utevistelsen mer en aktivitet för att få springa av sig och få frisk luft – numera används den som en arena där lek och lärande förenas. Utifrån förskollärarnas utsagor visar sig att både lärandets objekt, det vill säga det förskollärarna avser att barnen ska utveckla ett kunnande om och lärandets akt, hur undervisningen planeras av förskollärarna har fått en annan innebörd under pandemin.

”Vi ser utemiljön som olika ytor, det kan vi tacka pandemin för. Innan släppte vi mer ut dem men nu blir det ett lärande där vi slipper de höga ljudnivåerna.” – Förskollärare 6

Det råder skilda meningar om hur mycket av undervisningen som har flyttats ut, en del menar att de gör samma saker som tidigare och att det inte är svårare att bedriva undervisning utomhus. De förskollärare som arbetar med de yngre barnen fann det svårt att bedriva undervisningen utomhus under vinterhalvåret då de yngre barnen inte rör på sig i samma utsträckning, och då kan bli väldigt kalla. Det gör att de inte har varit ute med barnen lika länge. Istället har de haft utevistelsen som just

utevistelse, men istället bedrivit undervisningen inomhus. Vidare menar de som arbetar med de yngre att det handlar mer om omsorg än om undervisning.

Flera av förskollärarna är överens om att verksamheten får mycket gratis när den bedrivs utomhus, motoriken stärks genom att vara ute i skogen. En annan förskollärare som tidigare haft motorik och rörelse inomhus berättar hur hon förändrat undervisningen (*lärandets akt*):

”Vi har till och med flyttat ut gympan. Vi har gjort ”otillåtna” grejer, hoppa på borden etcetera med syfte att utveckla motoriken. Då fick de göra saker som man inte brukar för att få utforska det som vi pedagoger sätter ramarna för. Att man vågar gå utanför boxen.”
– Förskollärare 4

”Uteverksamhet är ju inte något jobbigt, snarare tvärtom. Det sa vi redan från början när vi planerade det kommande året, att vi skulle vara ute mer. Inte på grund av pandemin utan för att vi brinner för det och för att vi har en grupp som kräver det mer i deras rörelsemönster.” – Förskollärare 5

På en annan förskola har de lagt om hela sin verksamhet för att undervisningen ska ske utomhus. Tidigt under pandemin förändrade de rutiner både för personal och barn. Undervisningen flyttades ut och i dagsläget har de mer rutin på att undervisa ute. Det finns inga hinder i deras lärandesituationer, det vill säga lärandets objekt och lärandets akt. Förskollärare 7 och 8 arbetar i samma arbetslag och beskrev deras undervisning såhär:

”Det har varit en utmaning att flytta ut sin undervisning och skapa rum för lärande. Jag tycker det har fungerat bra och vi har kunnat fortsätta att bedriva en utbildning trots rådande pandemi.” – Förskollärare 7

”Det var nog svårast i början, innan man blev van vid att behöva vara ännu mer flexibel än vad man redan är. I dagsläget har vi nog mer tankar om att vi kan undervisa ’allt’ ute och verkligen flytta med mycket material ut. Innan var det mer renodlat utevistelse för att springa av sig.” – Förskollärare 8

Många förskollärare beskriver att det svåraste med att bedriva undervisningen utomhus har varit att få ihop gruppen. Att bibehålla deras uppmärksamhet på det lärandeobjektet som finns. Det finns mycket runt om som lockar när man är utomhus. Under sådana situationer har arbetslaget fått tänka till och anpassa sin undervisning. De har fått lita på att en lärandeprocess tar längre tid än vad de från början hade tänkt sig.

”Det svåraste är som sagt uppmärksamheten, det är mycket som lockar runt omkring. Men det har också varit en lärandeprocess för oss i arbetslaget. Att lita på att lärandet tar lite längre tid men blir mer meningsfullt. Det känns lite lättare att undervisa på sommarhalvåret när vädret är mildare, vintern är lite svårare när det är kallt och vi inte kan vara ute lika länge. Men det har också skapat intressanta diskussioner, vart insekterna finns på vintern etcetera.” – Förskollärare 8

”Det blir en annan grej när vi tar ut undervisningen, ju fler gånger man gör det desto mer vana blir de, om man nu ska ha en samling ute tex. Så stannar de mer i det ju mer de får öva på det.” – Förskollärare 2

Genom att ha tillgängligt material har undervisningen utomhus blivit lättare. En förskola hade skapat så kallade ”lärandelådor” – lådor med färdigt material som behövs vid olika typer av undervisningstillfällen. Exemplet nedan visar på hur förskollärarna genom variation och urskillning försökt variera undervisningen för att väcka ett intresse hos barnen.

”Vi har verkligen ansträngt oss för att kunna ge barnen den undervisning de har rätt till trots rådande pandemi. Så vi har behållit vår grovplanering och försökt forma den till att kunna bedrivas utomhus.” – Förskollärare 7

”Ja, och framförallt då genom dessa lärandelådor. De har vi fyllt med tillgängligt material. Naturvetenskap har framförallt varit ett ämne som såklart är tacksamt att arbeta med. Men det har blivit fördjupat på något vis. Vi har utforskat många insekter och då även tagit hjälp av iPad och digitala verktyg för att ta reda på fakta om dem. Det har också blivit mycket skapande ute. Barnen har fått stafflier utomhus där de kan måla och skapa. Genom att måla ute har vi sen också kunnat hitta inspiration att skapa med och på material från naturen som kottar, pinnar, stubbar, mossa etcetera.” – Förskollärare 8

De intervjuade förskollärarna menar att genom att erbjuda barnen en varierad och stimulerad undervisning skapas varierande lärandetillfällen. Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) menar att när barn lär med och genom en variation lär de sig med alla sinnen. Respondenterna menar att genom erbjudandet av variationen i undervisningen skapas det ett lustfyllt lärande. Resultatet visar också på hur förskollärare och barn tillsammans utforskat och involverat sig i undervisningens innehåll, på så vis framkommer det i vårt resultat goda exempel på hur deltagarna använder sig av metakommunikativa samtal.

5.2 Pedagogens ansvar

Pedagogens ansvar har gestaltat sig på olika sätt, alla är dock överens om att arbetet har sett annorlunda ut under denna tid. Nya direktiv från Folkhälsomyndigheten, som huvudmannen har fått förhålla sig till, har skapat viss otydlighet. Flertalet av förskollärarna var överens om att det har varit svårt att förhålla sig till riktlinjerna gällande avstånd, då det är viktigt att kunna vara nära och trösta barnen. Dessutom har restriktionerna gällande att hålla sig hemma vid minsta symtom skapat hög personalfrånvaro i arbetslagen.

”Ovissheten kring corona har varit påfrestande, det har varit så ovisst. Det har varit nya direktiv från dag till dag som skapat frågetecken som i sin tur lett till en oro och stress i arbetslagen.” – Förskollärare 7

”Varit kämpigt att vara kontrollant. När ska man skicka hem, vem ska vi skicka hem. Går inte att vara rättvis.” – Förskollärare 2

“Det har också varit svårt att bemöta barnen. Vissa är stora och medvetna och jag tycker att hela vårt arbetslag har behövt besvara en oro och frågor från barnen kring vad en pandemi är och innebär.” – Förskollärare 8

Pandemin har också inneburit att delar av verksamheten har fått förändras för att på så sätt minska risken för smitta. Vårdnadshavarna har under denna tid varit begränsade när det gäller fysiskt besök i verksamheten. Restriktionerna har inneburit att samarbetet mellan vårdnadshavare och förskolan har behövt anpassas.

“Jag tycker att vi försökt vara kreativa och komma på lösningar för att få föräldrarna inkluderade.” – Förskollärare 3

“Vi har flyttat ut delar av dokumentationen för att den ska vara tillgänglig för dem.” – Förskollärare 7

Arbetsklimatet har varit något som alla förskollärare vi intervjuat lyft. Det har krävts flexibilitet och ett gott samarbete för att få verksamheten att fungera. Förskollärarna har behövt tänka positivt och lyfta det som varit bra istället för att fastna i negativa spiraler, vilket varit lätt då denna pandemi krävt stora rutinförändringar.

“Det har varit stor samarbetsvilja bland oss kollegor och många är väldigt lösningsfokuserade. Vi har hela tiden fått tänka kring planeringen på grund av att barn eller personal inte är på plats.” – Förskollärare 8

“Tycker vi som arbetslag kommit varandra närmre och varit väldigt flexibla. Alla har varit tvungna att vara fokuserade för att kunna hålla den kvalitén som förskolan ska hålla.” – Förskollärare 7

En syn som några av förskollärarna har gällande undervisningen är att det krävs en mer aktiv ledare när undervisningen sker utomhus. Flera upplever att det krävs mer planering för att kunna nå upp till de mål som är satta för förskolan. Med en god planering kan också kvalitén upprätthållas. Resultatet visar på hur förskollärarna förändrat sitt sätt att planera undervisningen (*lärandets akt*), för att på så vis rikta barnets fokus mot det tänkta lärande objektet.

“Innan gick man till skogen och de lekte och hade roligt. Nu är man mer aktiv och fokuserar på det vi gör.” – Förskollärare 4

“Vi har verkligen ansträngt oss för att kunna ge barnen undervisningen de har rätt till trots rådande pandemi. Vi har behållit grovplaneringen och försökt forma den till att kunna bedrivas utomhus.” – Förskollärare 7

Ett annat resultat av förskolläraarnas flexibilitet i arbetet är att de använder alla ytor på gården på ett annat sätt. När utevistelsen ”bara” var utevistelse var det lätt att det samlades många barn och mycket personal på samma ställe. Nu delar de istället upp sig på olika delar av gården och utforskar den tillsammans med barnen. Det ligger också ett stort ansvar på de pedagoger som arbetar på förskolan. Många barn har aldrig tidigare blivit lämnade, på grund av pandemin, så när de börjar förskolan första gången blir det till främlingar de aldrig mött. Förskollärarna har reflekterat över att de behöver bygga en annan typ av trygghet för barnen.

”Tänker man de små barnen som skolas in har väl pandemin deras sociala sammanhang där de inte träffat lika många människor. Den sociala tryggheten ligger hos föräldrarna och det påverkar ju säkert verksamheten för det kommer in otrygga barn. Det påverkar ju även oss på stora för att det blir jobbigare på småbarn. Det blir ett led som blir jobbigt”
- Förskollärare 3

Studiens intervjuade förskollärare samtalar om vikten av att finnas där och lyssna in barnen i deras lärande. Doverborg, Pramling & Pramling Samuelsson (2013) menar att metakommunikativa samtal handlar om när en förskollärare hjälper barnet att synliggöra vad som skett och sätta ord på deras erfarenheter. Under intervjuerna framkom det att metakommunikativa samtal tillsammans med barnen har stöttat barnen i deras lärande, samtidigt har det även hjälpt förskollärarna att nå upp till de lärandemål som läroplanen (Skolverket, 2018) har satt upp för förskolan.

5.3 Lekens betydelse

Genom att kombinera leken med ett lärande har förskollärarna kunnat se en utveckling hos barnen.

”Vi har haft sagor ute, genom sagan har vi kunnat utforska vår närmiljö. Vi har besökt bäcken t.ex.” – Förskollärare 1

Förskollärarna har sett många fördelar med att vara ute och leken är en viktig del av förskolans verksamhet. Förskollärarna som blivit intervjuade menar på att leken

måste få uppta en stor del när det gäller både tid och utrymme. För barnen har det varit mycket lek, men förskollärarna förklarar att de nu har mer styrda lekar.

“Vi har använt oss av transparenta backar med lock, genom detta sätt har det varit lätt att flytta med materialet ut i undervisningen.” – Förskollärare 8

Förskollärarna beskriver att olika lärsituationer kan uppkomma genom barns spontana lek. Det är viktigt att vara aktiv och närvarande tillsammans med barnen.

“Upptäcker tillsammans med barnen, vi har blivit mer aktiva pedagoger.”
– Förskollärare 7

“Fånga barnen i stunden. Det är så barn lär sig.” – Förskollärare 1

Förskollärarna kan se många fördelar med att vistas ute. Det finns mer plats att röra sig på och utforska tillsammans. Det handlar om hur aktiva och tillåtande pedagoger det finns i verksamheterna. Dock upplever de att små barn inte klarar att vara ute i samma utsträckning som de äldre då det inte är lika aktiva.

“Det finns så mycket man kan ta med sig ut, man behöver inte alltid förändra.”
– Förskollärare 3

“Att man vågar gå utanför boxen, som sagt.” – Förskollärare 4

Flera av förskollärarna nämner att genom sina aktiva val har de sett en utveckling i barnens lek och barnens samspel.

Förskollärarna som är intervjuade menar att deras aktiva val har stor betydelse för att skapa ett lustfyllt och varierat lärande. Doverborg, Pramling och Pramling Samuelsson (2013) menar att lärandets objekt är den förmåga eller det kunnande som barnet ska utveckla. Lärandets akt handlar om hur barnet lär sig och vilka tillvägagångssätt som används. Det är helt upp till förskolläraren hur undervisningen utformas (Johansson och Pramling Samuelsson, 2009). Resultatet från vår studie visar på hur förskollärarna fått

utmana sig, vara flexibla och tillsammans ifrågasatt tidigare undervisningsstrategier som nu på grund av pandemin behövs utvecklats för att tillgodose barnens behov.

5.4 Sammanfattning av resultatet

Studiens syfte har varit att ta reda på vilka skilda sätt förskollärare samtalar om sina upplevelser av att bedriva undervisning utomhus i spåren av en pandemi. Genom att granska den empiri vi samlat in har vi kunnat identifiera att de förskollärare som deltog i studien tyckt de förändringar pandemin krävt varit svåra, men genom flexibilitet och gott samarbete mellan arbetslagen har de fått undervisningen att fungera väl. Många upplevde att de skapat större kvalitet i utbildningen än vad de hade innan pandemin.

Resultatet analyseras efter vårt teoretiska ramverk Utvecklingspedagogiken (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014), genom *lärandets akt*, *lärandets objekt*, *metakommunikativa samtal*, *urskiljning* och *variation* har vi kunnat synliggöra och reflektera över hur förskollärare beskriver de förändringarna som skett i förskolans verksamhet under denna rådande pandemi. Genom att analysera citat från de förskollärare som är verksamma inom varierade åldersgrupper har vi kommit fram till att alla är överens om att undervisning utomhus är något väldigt positivt, både för de vuxna och för barnen. Det råder dock delade meningar om hur många anpassningar som faktiskt behövts göras och svårigheterna kring dessa.

6. Diskussion

I detta avsnitt kommer vi att diskutera det resultat vi fått fram i studien i relation till tidigare forskning.

6.1 En varierad undervisning

Det mönster som upptäcktes bland de intervjuade förskollärare var att alla, trots olika åldrar på barngrupperna, upplevde det svårare att undervisa utomhus än inomhus. Det visade sig vara en utmaning för förskollärarna att bibehålla barnens uppmärksamhet. Ett sätt som förskollärarna hade kunnat använda sig av är Szczepanski (2007) utomhuspedagogik, som beskrivs vara en teori om ett lärande som sker utomhus. Där barn utvecklas och lär tillsammans med andra barn och vuxna. Utomhuspedagogik handlar om den sinnliga upplevelsen barnen kan få när de vistas utomhus. Fastén (2019) menar att förskollärarna här har det enorma ansvaret att utveckla och anpassa sin undervisningsmetod för att kunna upprätthålla ett lärande. Resultatet visar hur förskollärare genom metakommunikativa samtal utvecklar undervisningen så att den går att genomföra utomhus. Enligt Fastén (2019) finns det oändliga möjligheter till utforskande i en utomhusmiljö. Även Hunter et al. (2020) påvisar vikten av att lärandet utomhus ska vara en ständig process. Bilton och Waters (2017) lyfter vikten av att kunna undervisa utomhus, samtidigt är läroplanen för förskolan (2018) utformad för att kunna uppnås oavsett vilken miljö den sker i. Många av förskollärarna har förändrat sin syn och sitt tillvägagångssätt vid utomhusundervisningen, genom att skapa tillgängligt material har deras undervisningsmetoder känts lättare att genomföra. Björklund (2016) menar att pedagogik ska ske både utomhus och inomhus, att det handlar om att skapa rum även utomhus som tilltalar och lockar barnen till lek och lärande. Förskollärarna i vår studie samtalade mycket kring hur de använt sig av olika ställen på gården för att skapa olika lärandesituationer för barnen. Att de mer delat upp sig på olika ställen, men även utforskat närmiljön.

Studiens intervjuade förskollärare visar tydliga samband mellan deras ansvar och barnens lärande. Hur deras ansvar för att utforma en miljö ligger till grund för barnens lärande. Ericsson (2004) anser att det inte är helt problemfritt att bedriva

undervisningen utomhus då förskolläraren måste utgå från barnens erfarenheter. Det är något som återfinns även i vår studie och det visar sig i förskollärarnas utsagor när de beskriver hur barnen har svårare att rikta fokus mot lärande objektet när undervisningen flyttas ut. Andréason och Bårgaskörd (2016) menar att förskollärare ska kunna se miljön som ett verktyg i deras undervisning. Den fysiska miljön är lika viktig i lärandet som samspelet mellan barn-barn och barn-vuxna. Även Johansson & Pramling Samuelsson (2009) menar att miljön är en viktig faktor i relation till kvalitén i förskolans verksamhet. Utgår verksamheten och förskollärarna från läroplanen och skapar miljöer med variation, ges barnen möjlighet att utforska och upptäcka tillsammans med andra. Vidare menar Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) att barn lär med och genom en variation och på så sätt lär de genom alla sina sinnen. Metakommunikativa samtal är något som Doverborg, Pramling & Pramling Samuelsson (2013) menar är en av grundstenarna i barnens lärande. För att få förståelse för sitt lärande är det viktigt att barnen får prata om vad som sker, och för att kunna göra det behöver förskollärare hjälpa dem att sätta ord på sina upplevelser. Förskollärarna pratade mycket om just det – att sätta ord på de handlingar som barnen gör och att det skapas betydelsefulla lärandesituationer med hjälp av en förskollärare. Det är av stor vikt att förskollärarna iscensätter ett lärande med syfte att utveckla och främja barnens utveckling på förskolan.

6.2 Förskollärarnas gemensamma ansvar

Förskollärarna i vår studie menar att det är viktigt att vara engagerad och nyfiken på barnens lärandesituationer för att upprätthålla god kvalitet i undervisningen. Studien visar på att det krävs en mer aktiv ledare när undervisningen ska bedrivas utomhus. Detta är något som också Fastén (2019) beskriver och författaren menar att en avgörande roll i utomhuspedagogiken är engagerade och aktiva förskollärare, som utmanar genom didaktiska frågor. Det är förskollärares pedagogiska handlingar och didaktiska val gällande miljön som är grunden i omsorgen kring barnet. Hur miljön utformas påverkar hur individer löser uppgifter. Förskollärarna beskriver hur de skapat undervisningslådor som avser att stödja dem i iscensättandet av undervisningsaktiviteterna och enligt Vikingsen (2020) har den fysiska miljöns

utformning stor betydelse. Enligt författaren ska miljön vara tillgänglig och ge stöd för barns olika behov. Det krävs kunskap för lärmiljöns utformning gällande form och inredning. Att ha en tydlig struktur i lärmiljön underlättar i utbildningen (Vikingsen, 2020).

Ett resultat som kunnat identifierats är att när förskollärarna fungerar som medforskare tillsammans med barnen så används ytorna på gården på ett annat sätt. Granberg (2002) menar att förskolläraren måste fungera som en medforskare för att på så sätt stötta och bekräfta barnets kunnande. Hunter et al. (2020) visar också på detta samband – att en lärandesituation som sker utomhus kräver mer planering och större struktur, för att på så sätt kunna bibehålla och rikta barnens uppmärksamhet till det aktuella lärandeobjektet. Ett liknande resultat framkommer i vår studie, när förskollärarna beskriver hur de fått tänka om och vara mer flexibla i sina planeringar. Fastén (2019) menar att förskollärarna måste låta barnen utforska sin omvärld för att på så sätt skapa en förståelse. Förskollärarna menar att man under pandemin har delat upp sig även ute på gården och haft utforskandet som en del av sin undervisning. Enligt Szczepanski ligger ansvaret för att förena känsla, handling och tanke hos barnet hos förskolläraren (Szczepanski, 2007). Ett likartat resonemang återfinns i förskollärarnas upplevelser, det vill säga att det ligger ett stort ansvar hos alla pedagoger för att bygga upp en trygghet hos barnen. Många barn har aldrig tidigare blivit lämnade, på grund av pandemin, så när de börjar förskolan första gången blir det till en främling de aldrig mött. Därför är utformningen av lärmiljöerna en viktig aspekt. Som tidigare nämnt menar Ericsson (2004) att naturen för många barn kan upplevas otrygg och skrämmande, förskollärarens första uppgift blir därför att skapa en lugn och bekant miljö, först då kan undervisningen bedrivas utomhus. Johansson och Pramling Samuelsson (2009) påvisar vikten av lärmiljöernas utformning, då detta är en viktig faktor gällande barnens trygghet och deras utveckling. Utformas miljön rätt kan den bli ett stöd för den pedagogiska verksamheten. Vidare menar författarna att förskolan är den verksamhet som ger barnen möjlighet att träna det sociala samspelet, vilket också är något man måste ta hänsyn till i utformningen av miljön. Björklid (2005) menar att det måste finnas plats för möten – platser där barnen kan samspela med stöd av

en vuxen. Förskolan vilar på ett demokratiskt förhållningssätt och det ligger en skyldighet i att göra barnen delaktiga i utformningen av miljön. Genom att lyssna in och ta tillvara på barnens idéer i utformningen av miljön skapas en lärmiljö som väcker barnens lust och nyfikenhet.

Studien visar också på att restriktionerna har inneburit att samarbetet mellan vårdnadshavare och förskolan har behövt anpassas. Flertalet av förskollärarna var överens om att det har varit svårt att förhålla sig till riktlinjerna gällande avstånd, då det är viktigt att kunna vara nära och trösta barnen. Skolverket (2021a) har kommit fram till att det är av stor vikt att förskolan lyssnar in barnen och försöker ge sakliga svar då en rådande pandemi kan skapa olika reaktioner hos barn. Förskolan behöver arbeta aktivt med de utmaningar som kan uppstå i samhället, detta genom att arbeta systematiskt och flexibelt. Shorer och Leibovich (2020) menar att en strategi barn kan ha för att bearbeta sina känslor är genom leken. Ett barn som får möjlighet att på ett lekfullt sätt integrera med en vuxen har lättare att sätta ord på svåra situationer, och tar sig på detta sätt lättare igenom en rådande pandemi och dess innebörd.

6.3 Leken och lärandet

Leken är en viktig del av förskolans verksamhet. Förskollärarna som blev intervjuade anser att leken måste få uppta en stor del när det gäller både tid och utrymme. Ett sätt att kombinera undervisning och lek kan enligt Szczepanski (2007) ske med stöd av utomhuspedagogiken, som ger barnen möjlighet att på ett experimenterande och utforskande sätt lära och upptäcka nya platser genom lek. Leken är ett sätt att testa den fysiska världens gränser, likväl som barnen testar gränserna för de vuxnas sinnesstimulering.

Förskollärarna i studien beskriver att genom barns spontana lek kan olika lärsituationer uppkomma. Därför menar de på att det är viktigt att förskollärare och övriga pedagoger i verksamheten är aktiva och närvarande tillsammans med barnen. Lind (2014) menar att barnen lär genom leken och att det är genom lek och metakognitiva samtal som det reflekterande lärandet uppstår. När pedagogen

hjälper barnet att synliggöra vad som skett, skapas också förutsättningar för att deras erfarenheter blir begripliga för dem (Doverborg, Pramling & Pramling Samuelsson, 2013). Förskollärarna menar att de upplever att de blivit mer aktiva sen pandemin kom. Att deras medvetna val gör att det skapas mer syfte i deras lärande. Förskollärarna har liknande tankar som Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) gällande leken – att det är ett lekande, lärande barn som skapar erfarenheter genom sin omvärld. Förskolans utomhusmiljöer erbjuder barnen en plats för ohämmad lek. Tillsammans med andra barn leker de i en naturlig lärmiljö och skapar lärandesituationer som utmanar och främjar barnens lust till lek (Hunter et al., 2020). Flera av förskollärarna nämner i fokusgruppsintervjun att de genom sina aktiva val sett en utveckling i barnens lek och samspel. Vikingsen (2020) visar också på detta samband – att genom en iscensättning av den fysiska lärmiljön så utvecklas lek och lärande hos barnen. Objektet och akten behöver ha ett tydligt syfte för att inlärningsprocessen ska främjas (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2008).

6.4 Metoddiskussion

I våra kvalitativa fokusgruppsintervjuer har vi systematiskt och metodiskt analyserat resultatet. Vi har velat undersöka förskollärares upplevelser kring undervisning utomhus under en pandemi. Validitet och reliabilitet i studier med kvalitativ inriktning handlar om att kunna beskriva den data som samlats in och systematiskt och på ett hederligt sätt bearbeta den (Bjereld, Demker & Hinnefors, 2018).

Vår upplevelse av att ha använt oss av fokusgruppsintervjuer som kvalitativ metod har varit positiv och vi har fått goda resultat, däremot har det varit tidskrävande att transkribera all empiri. Vårt hinder och svårighet var att hitta arbetslag som ville ställa upp på våra intervjuer. Vi upplevde också att respondenterna kände sig hämmade av mikrofonen. Då den stängts av fortsatte diskussionerna, dock är detta inget material vi kan använda oss av då det inte är inspelat. Detta är en anledning till varför vissa av våra intervjuer blev korta och har i sin tur resulterat i att resultatet inte fick den omfattande diskussionen vi önskat. Om vi istället hade gett

respondenterna intervjuguiden i förväg hade vi mest troligt kunnat uppnå ett annat resultat. Med tanke på att det upplevdes att respondenterna kände sig mer bekväma när mikrofonen var avstängd hade de kunnat ge oss ett mer utförligt resultat om de fått vara mer förberedda.

Vi valde att dela in vårt resultat i tre olika kategorier, många svar går in i varandra och stundtals har det varit svårt att identifiera våra kategorier. Vi landade i våra kategorier och vår ambition och tanke var att de aldrig kommer bli lika omfattande. Fördelen med att använda oss av fokusgruppsintervjuer har varit att vi kommit åt förskollärarnas förstahandsupplevelser kring hur det har varit att undervisa utomhus. Under tiden vi utförde vår studie var vi mitt uppe i en pandemi och alla respondenternas upplevelser var färska.

7. Reflektion

Förskolans verksamhet har en viktig och betydande roll i vårt samhälle, den är första steget i barnets utbildning. Under pandemin har förskollärare behövt spetsa sina tillvägagångssätt och arbeta lösningsfokuserat. De förskollärare som ingått i vår studie har ändå kunnat se positiva effekter i verksamheten under pandemin. Att arbeta fram nya lösningar för att kunna bedriva den utbildning barnen har rätt till har många gånger varit tufft och processerna har tagit tid. Flexibilitet, kreativitet och ett tillåtande arbetsklimat har varit viktiga ledord när verksamheten ständigt varit i förändring.

Det är i dagsläget svårt att tolka vilka av förändringarna de olika förskoleverksamheterna kommer ta med sig efter pandemin. Utifrån våra tolkningar verkar alla förskollärarna positivt inställda till de förändringar de behövt göra. Flertalet av de intervjuade berättar om sina upplevelser som något positivt och något de kommer fortsätta med framöver.

7.1 Framtida forskningsförslag

Genom att ha genomfört denna studie om förskollärares uppfattningar kring att undervisa utomhus under en pandemi har vi fått en inblick i vilka anpassningar som behövt göras. Det som hade varit intressant att forska vidare kring är förskolan och samverkan med hemmet. Vilka begränsningar har funnits och vilka möjligheter kom som ett resultat av anpassningarna under rådande pandemi.

Referenslista

- Andréason, K. & Bärgekörd, G. (2016). *Medveten motorisk träning*. Natur & Kultur.
- Bilton, H. & Waters, J. (2017). Why take young children outside. A critical consideration of the professed aims for outdoor learning in the early years by teachers from England and Wales. *Social Sciences*, 6(1), 1–16.
- Bjereld, U. Demker, M. & Hinnfors, J. (2018). *Varför vetenskap? om vikten av problem och teori i forskningsprocessen* (4 uppl.). Studentlitteratur.
- Björklid, P. (2005). *Lärande och den fysiska miljön: en kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola*. Myndighet för skolutveckling.
- Björklund, S. (2016). *Uteverksamhetens möjligheter*. Studentlitteratur.
- Boldemann, C. (2005). *En studie av hur förskolegårdar kan påverka barns fysiska aktivitet och solexponering*. Stockholms läns landsting.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2 uppl.). Liber.
- Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* (3 uppl.). Studentlitteratur.
- Doverborg, E. Pramling, N. & Pramling Samuelsson, I. (2013). *Att undervisa barn i förskolan*. Liber.
- Erdem, D. (2018). Kindergarten teachers' views about outdoor activities. *Journal of Education and Learning*, 7(3), 203–218.
- Ericsson, G. (2004). Uterummets betydelse för det egna växandet. I Lundegård, I., Wickman, P.O., & Wohlin, A. (Red.), *Utomhusdidaktik* (s. 137-150). Studentlitteratur.
- Esterwood, E. & Atezaz Saeed, S. (2020). Past Epidemics, Natural Disasters, COVID19, and Mental Health: Learning from History as we Deal with the Present and Prepare for the Future. *Psychiatric Quarterly*, 91, 1121–1133.
- Fastén, O. (2019). *Utomhuspedagogik: lärmiljö, närmiljö och det utvidgade klassrummet*. Studentlitteratur.
- Fejes, A. & Thornberg, R. (2019). *Handbok i kvalitativ analys* (3 uppl.). Liber.
- Folkhälsomyndigheten. (20 januari 2022). *Förslag på förebyggande åtgärder i förskolan och grundskolan*.

- Granberg, A. (2002). *Små barns utevistelse - naturorientering, lek och rörelse*. Liber.
- Hansson, H. (2018). *Att ge form åt förskolans innehåll*. Lärförlaget.
- Helldén, G. (2015). *Vägar till naturvetenskapens värld: ämneskunskap i didaktisk belysning* (2 uppl.). Liber.
- Hunter, J. Syversen, K. Graves, C. & Bodensteiner, A. (2020). Balancing Outdoor Learning and Play: Adult Perspectives of Teacher Roles and Practice in an Outdoor Classroom. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 7(2), 34-50.
- Johansson, E. & Pramling Samuelsson, I. (2009). *Att lära är nästan som att leka: lek och lärande i förskola och skola*. Liber.
- Lind, M. (2014). Utomhusutmaningar. *Education & Sustainability—Utomhuspedagogik*, 5, 32-33.
- Ohlsson, A. (2015). *Utomhuspedagogik: utveckling och lärande i naturen*. Gothia Fortbildning.
- Olsson, T. (2015). *Ute året runt: utomhuspedagogikens möjligheter*. Lärförlaget.
- Pandemiberedskap. (2019). *Pandemiberedskap: Hur vi förbereder oss – ett kunskapsunderlag*. Folkhälsomyndigheten.
- Pihlgren, A. S. (2017). *Undervisning i förskolan: att skapa lärande undervisningsmiljöer*. Natur & Kultur.
- Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2008). The Playing Learning Child: Towards a pedagogy of early childhood. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 52(6), 623–641.
- Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2014). *Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogisk teori* (2 uppl.). Liber.
- Shorer, M. & Leibovich, L. (2020). Young children's emotional stress reactions during the COVID-19 outbreak and their associations with parental emotion regulation and parental playfulness. *Early Child Development and Care*, 1-11.
- Skolverket. (2018). *Läroplanen för förskolan Lpfö 98*. (rev, uppl.) Skolverket.
- Skolverket (2021a). *Organisera förskolan för att undvika smittspridning*. Skolverket.

- Skolverket (2021b). *Så här fungerar förskolan*. Skolverket.
- Skolverket (2021c). *Undervisning i förskolan*. Skolverket.
- Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Norstedts akademiska förlag.
- Strotz, H. & Svenning, S. (2004). Betydelsen av praktisk kunskap, den tysta kunskapen I Lundegård, I., Wickman, P.O., & Wohlin, A. (Red.), *Utomhusdidaktik* (s. 25-45). Studentlitteratur.
- Szczepanski, A. (2007). Uterummet – Ett mäktigt klassrum med många lärmiljöer. I Dahlgren, L.O., (Red.), *Utomhuspedagogik som kunskapskälla: närmiljö blir lärmiljö* (s. 9–37). Studentlitteratur.
- Szczepanski, A. & Dahlgren, L.O. (2011). Lärares uppfattningar av lärande och undervisning utomhus. *Didaktisk Tidskrift*, 20(1), 21-48.
- Säljö, R. (2015). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. Gleerups.
- Thulin, S. (2006). Vad hände med lärandets objekt? En studie av hur lärare och barn i förskolan kommunicerar naturvetenskapliga fenomen. [Doktorsavhandling, Växjö Universitet].
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet.
- Vikingsen, K. (2020). *Rum för lärande*. Lärarförlaget.

Bilagor

Intervjuguide

Allmänna frågor/ Bakgrundsfrågor	• Vilken utbildning har du? (Förskollärare, barnskötare, annan) • Vilken åldersgrupp arbetar du med? • Hur stor är er barngrupp? • Hur länge har du varit yrkesverksam i förskolan?	Huvudfrågorna skrivs med fetstil och eventuella uppföljningsfrågor skrivs med kursivstil.
På vilket sätt har pandemin påverkat förskolans verksamhet?	Kan ni berätta om hur det har varit att arbeta under pandemin?	- <i>Har verksamheten eller delar av verksamheten förändrats som ett resultat av pandemin?</i> - <i>Kan ni berätta om dessa förändringar?</i>
Hur talar pedagoger om vilka utmaningar och möjligheter de haft med att bedriva verksamheten utomhus?	Ni har enligt Folkhälsomyndighetens pandemiberedskap behövt se över möjligheterna med att bedriva undervisningen utomhus. Kan ni berätta hur arbetet har fungerat?	- <i>Vad är er upplevelse av att undervisa utomhus?</i> - <i>Finns det några fördelar och/eller nackdelar?</i> - <i>Diskutera utemiljöns betydelse</i>

Vilka undervisningsstrategier berättar pedagogerna att de använt när verksamheten bedrivits utomhus?	Beskriv några undervisningssituationer vid er utevistelse	- <i>Kan ni ge något exempel på vad ni undervisar och var?</i> - <i>Finns det något som blivit enklare eller/och svårare när all undervisning har skett utomhus?</i>

Missivbrev

Information om studie som undersöker Utemiljön på förskolan, förskollärares uppfattningar rörande undervisning i spåren av covid-19 med samtyckesbrev.

Vi är två förskollärestudenter, Sofia Granstrand och Victoria Westerberg, som under höstterminen 2021 läser sista terminen på Förskolläraryrket vid Högskolan Kristianstad. Studien genomförs som del av vårt självständiga arbete (examensarbete) och kommer att publiceras i en examensuppsats.

Vår studie handlar om hur covidpandemin har påverkat förskolans verksamhet och då specifikt förskollärares upplevelser gällande förskolans utemiljö under en rådande pandemi. Vi är intresserade av att få ta del av din syn på hur det varit att arbeta i förskolan under en pågående pandemi.

Vi kommer använda oss av en fokusgruppsintervju som innebär att ni i arbetslaget tillsammans sitter och diskuterar era upplevelser av att arbeta i förskolan under pandemi. Efter avslutad intervju kommer era personuppgifter att behandlas i enlighet med lagen om hantering av personuppgifter (GDPR). Ni kommer att vara anonyma då vi endast är intresserade av er uppfattning och upplevelse rörande förskolans verksamhet. Allt deltagande är frivilligt och medverkan kan avbrytas när som helst. Intervjun kommer att spelas in som ljudfil och de personer som kommer kunna ta del av denna är vi (Sofia Granstrand och Victoria Westerberg) som utför studien, vår handledare (Anna Henriksson) vid Högskolan Kristianstad samt examinatorn. Efter att resultatet är bearbetat och behandlat av oss kommer all empiri att raderas. Studiens övergripande syfte handlar om att undersöka hur pandemin har påverkat förskolans verksamhet. Vad förskollärare på förskolan har för upplevelser om att bedriva undervisning utomhus.

Vi ser fram emot er medverkan och tackar på förhand!

Sofia Granstrand, Sofia.granstrand0034@stud.hkr.se

Victoria Westerberg, Victoria.westerberg0012@stud.hkr.se

Handledare på Högskolan Kristianstad: Anna Henriksson,
Anna.henriksson@hkr.se

Med vänliga hälsningar,
Sofia Granstrand & Victoria Westerberg

Jag godkänner:

Att data samlas in i verksamheten där jag deltar och att insamlandet av data används i examensarbetet.

Jag vill *inte* delta

Underskrift

Namnförtydligande

Datum: _____